

4. Книжкова палата України (2021), *Випуск газет в Україні (1991–2020)*, 29 березня. URL: <http://www.ukrbook.net/statistika/periodyuka2020.pdf> (дата звернення: 15.11.2021).
5. ОБ'ЄМ РЕКЛАМНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО РИНКУ УКРАЇНИ 2020 І ПРОГНОЗ ОБ'ЄМІВ РИНКУ 2021. *Всеукраїнська рекламна коаліція*. URL: <https://vrk.org.ua/ad-market/> (дата звернення: 15.11.2021).
6. Пристай Д. Онлайн 2020. Як пандемія вплинула на онлайн-користування. *Суспільне новини*. URL: <https://suspilne.media/74631-onlajn-2020-ak-pandemia-vplinula-na-onlajn-koristuvanna/> (дата звернення: 15.11.2021).

СПОРТИВНА ТЕЛЕРАДІОЖУРНАЛІСТИКА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Гоян В. В.

*доктор наук із соціальних комунікацій, доцент,
завідувач кафедри кіно- і телемистецтва
Інституту журналістики Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Гоян О. Я.

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри телебачення і радіомовлення
Інституту журналістики Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Сучасна університетська освіта – мобільна і практикоорієнтована, особливо, коли йдеться про професійну підготовку кадрів для сфери аудіовізуальних медіа та мистецтв. Автори дослідження послідовно озвучують різні аспекти цього питання, виступаючи на медіафорумах, семінарах-практикумах та наукових конференціях із доповідями, скажімо: щодо потреби формування візуального мислення студентів як одного зі складників професійної підготовки тележурналістів [1], організації студентського телерадіомовлення як навчальної платформи і креативного простору, звертаючись до власного досвіду створення телепроекту «Новини Університету Шевченка» [2], специфіки професійної підготовки кадрів для телебачення і радіомовлення в університеті

Шевченка [3], професійного вишколу телеведучих на прикладі підготовки ведучих програм телебачення в Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка [4]. Доречно згадати й виступи на щорічних медіасемінарах «Deutsche Welle – стале партнерство і розвиток» з доповідями, наприклад: «Журналістські стандарти Deutsche Welle в онлайн-медіапроектах студентів КНУ імені Тараса Шевченка», «Не вір, а перевір – 6 інструментів фактчекінгу» тощо.

Результати наукових розвідок авторів, присвячені журналістській педагогіці, висвітлені також у кафедральних науково-методичних збірках, таких як: «Кінотелемистецтво» та «Екранознавство», українських і міжнародних фахових виданнях: «Наукові записки Інституту журналістики», «Держава і регіони», «Academic Journal of Interdisciplinary Studies», «International Journal of Emerging Technologies in Learning». Ці статті презентують позицію авторів щодо актуальних тенденцій в журналістській телерадіоосвіті [5], аналіз теоретико-методичного змісту навчальних курсів та профільних дисциплін [6], а чи наголошують на потребі адаптації предметів фаху до вимог конвергентних ньюзрумів, мультимедійних платформ, спеціалізованих тематичних телеканалів і радіостанцій [7], розглядають творчо-технологічні основи навчальних телерадіопроектів [8], комунікативні стратегії професійного розвитку майбутніх телерадіожурналістів [9], пріоритетні управлінські моделі, апробовані в процесі дистанційного навчання впродовж пандемії COVID-19 на прикладі творчих робіт студентів спеціальностей «Журналістика» й «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» [10].

Водночас є дискусійні теми, які потребують виваженого осмислення. Скажімо, тематична спеціалізація майбутніх фахівців телебачення й радіомовлення, яка представлена в окремих модулях фахових дисциплін, спецкурсах чи навіть виокремлена у вигляді магістерських програм. І тут справді є над чим поміркувати, адже навчальні плани щокілька років змінюються, дисципліни доповнюються новими сегментами, й дуже добре, якщо саме таке оновлення корелюється з вимогами сучасного телерадіоринку. Наприклад, в НН Інституті журналістики КНУ імені Тараса Шевченка тематичні блоки, які доповнюють низку фахових дисциплін для студентів бакалаврату, обговорюються на засіданнях кафедри чи кафедральних фахових комісіях, а також затверджуються профільними кафедрами та вченою радою Інституту. Те ж саме стосується і магістерських програм, зокрема, націлених на вузьку спеціалізацію – культурологічна, мистецька, політична, міжнародна, релігійна, спортивна журналістика та інші.

Власне, саме про спортивну журналістику як окрему тематичну спеціалізацію й піде мова. І не випадково, адже більшість спортивних журналістів України – випускники факультету, а з 1993 року – Інституту журналістики Шевченкового університету, зокрема, й кафедри

телебачення і радіомовлення, заснованої в 1971 році, й кафедри кіно– і телемистецтва, заснованої в 2012 році. Спортивні ведучі та коментатори не лише розповідають про події в спорті, коментують змагання чи матчі, а й заохочують глядачів до руху, підіймають спортивний дух, ентузіазм, зрештою, гуртують українців. Випускники кафедри телебачення і радіомовлення – імениті медійники й спортсмени – Валентин Щербачов, Сергій Савелій, Сергій Дерепка, Олександр Монзолевський, Руслан Свірін, Олександр Шовковський, Оксана Гутцайт, Андрій Ковальський, Дар'я Кузнецова, Євген Пастухов і багато інших. Їхні молодші колеги, недавні випускники кафедри кіно- і телемистецтва – Олександра Кучеренко та Діана Кондратюк, продовжують традиції української спортивної тележурналістики й надихають своїм успіхом нинішніх студентів.

Перспективною є перша в Україні магістерська програма «Спортивна журналістика» (гарант програми, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент А.М. Волобуєва), координована зусиллями професіоналів Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка та Національного університету фізичного виховання і спорту України. Студенти магістратури здобувають не лише журналістські фахові знання, опановуючи функціональні, жанрові, типологічні особливості спортивної журналістики та майстерність спортивного журналіста різних медіа, а й основи спортивного менеджменту, права, психології, етики тощо.

Про інтерес до спортивної тематики й свої мрії щодо творчої реалізації в царині спортивної телерадіожурналістики свідчать також назви дипломних робіт, виконаних в різні роки на кафедрі телебачення і радіомовлення, наприклад, «Особливості спортивного репортажу на телебаченні» Романа Бебеха (2010 рік), а також творчих кваліфікаційних бакалаврських робіт студентів кафедри кіно- і телемистецтва Олександри Кучеренко («Зірковий спорт», 2019 рік), Діани Кондратюк («Новини спорту», 2021 рік), низки курсових робіт, зокрема, й минулорічних другокурсників Владислава Вашенка («Футбол на карантині») та Джамала Алієва («Про футбол»).

Слід додати, що різноманітні практичні кейси, що передбачені в межах навчальних дисциплін «Майстерність ведучого», «Журналістський фах», «Студійний практикум», «Прямоефірне мовлення», «Телерадіожанри», «Різновиди аудіовізуального мистецтва і виробництва» тощо, присвячені саме спортивній тематиці (підготовка та запис перед камерою/мікрофоном у теле/радіостудії коментаря/огляду реальних спортивних подій/змагань за участі університетських команд та ін.) завжди викликають жвавий інтерес та ентузіазм серед студентів. В «докарантинний» період автори цієї статті, плануючи випуски навчальної телепрограми «Новини Університету Шевченка», орієнтувалися також на сюжети про спортивне життя в університеті. Часто саме

такі матеріали ставали справжньою окрасою випусків багатьох студентських телерадіопроектів.

Загалом, викладачам фахових дисциплін варто активніше використовувати творчі та технологічні можливості медіалабораторій/теле-, радіостудій для відпрацювання елементів коментаря, огляду, інтерв'ю, а також студійного діалогу /дискусії, присвячених саме спортивній тематиці. Корисним завданням може бути навіть робота з додатковим фактологічним матеріалом, цифрами, назвами турнірів/клубів/команд/стадіонів, іменами-прізвищами спортсменів, тренерів та іншим, що, без перебільшення, сприятиме вдосконаленню техніки мікрофонного мовлення, редакторської культури й загалом, майстерності журналіста сучасного радіо і телебачення.

Опитування, проведені авторами впродовж 2020-21 років серед студентів НН Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, які професійно орієнтовані на сферу аудіовізуальних медіа та мистецтв (опитано понад 300 студентів). Серед пріоритетних спеціалізацій студенти визначають і спортивну журналістику (44%), бажання працювати в спортивних редакціях телевізійних компаній та радіостанцій виявила третина опитаних (32%), інтерес до створення авторських подкастів та відеоблогів на платформах соцмереж та YouTube мають (47%). Отримані дані підтверджують міркування авторів щодо потреби вдосконалення навчальних планів дисциплін фаху за рахунок введення конкретних практичних кейсів, присвячених вузькій тематичній спеціалізації спортивного журналіста (бадмінтон, баскетбол, більярд, волейбол гімнастика легка/важка атлетика, плавання, спортивна/танцювальна аеробіка, футбол, теніс, шахи/шашки), використовуючи реальні спортивні події, зокрема, й у межах університетських спортивних гуртків та клубів.

Література:

1. Гоян В.В. Формування візуального мислення як один із сегментів професійної підготовки тележурналіста: сучасні тенденції і перспективи: Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи. Всеукр. наук.-метод. конф. Київ, 2000. С. 400-402.
2. Гоян В.В., Гоян О.Я. Студентське телерадіомовлення як креативний простір: програма «Новини університету Шевченка»: Режисура екранних мистецтв: методологія навчання, інновації та досвід. IV Міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 13-14.03.2019 р. Київ : КНУТІК імені І.К. Карпенка-Карого, 2019. С. 17–21.
3. Гоян В.В., Гоян О.Я. Традиції підготовки професійних кадрів для телерадіомовлення: Соціальні комунікації: стратегічні взаємодія та

- взаємовплив. II Всеукр. наук.-практ. конф. м.Запоріжжя, 31 травня 2021 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С.18-23.
4. Гоян В.В. Професійна підготовка ведучих програм телебачення: з досвіду Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Scientific and pedagogical internship «Methods of improving the training of qualified specialists in journalism, advertising and PR in Ukraine and EU countries» : Internship proceedings, June 7 – July 17, 2021. Wloclawek : «Baltija Publishing», 2021. 48 p. P. 21-26
  5. Гоян В.В., Гоян О.Я. Журналістська телерадіоосвіта: сучасні тенденції: Наукові записки Інституту журналістики. 2003. Т. 12. С.18-29.
  6. Гоян В.В. Журналістське розуміння візуальної сутності телебачення: теоретико-методичні аспекти (на прикладі викладання спецкурсу «Кольористика та зображальна естетика телевізійних програм: світовий досвід»: Наукові записки Інституту журналістики. 2004. Т. 16. С. 44-47.
  7. Гоян В.В., Гоян О.Я. Універсальний телерадіожурналіст: від «універсалізації» до спеціалізації : Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2018. № 1 (33). С. 43-50.
  8. Гоян В.В., Гоян О.Я. Творчо-технологічні складники навчального проекту «Новини університету Шевченка»: Екранознавство. Київ, Інститут журналістики КНУ, 2019. Вип. 3. С. 6-12.
  9. Oles Goian, Vita Goian, Tetiana Biletska, Anastas Besarab, Natalia Zykun Communicative strategies of professional development of a TV and radio journalist: psychotypology and social model: Academic Journal of Interdisciplinary Studies Vol. 9, No. 5, September 2020. P. 147-158.
  10. Oles Goian, Vita Goian, Tetiana Biletska Management Priorities of Audiovisual Student Projects During the COVID-Crisis: International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET) Vol 16, No 10, May 2021. P. 35-53.